

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

K.V.P.-

Werkprogram 1956

Voor Christendom,
Vrijheid en Welvaart

K.V.P. - Werkprogram 1956

voor Christendom, Vrijheid en Welvaart

ALGEMENE INLEIDING

In het huidige tijdsgewricht moet met alle kracht worden gestreefd naar het naderbij brengen van een

CHRISTELIJKE WERELDORDE

waaronder dient te worden verstaan: samenwerking tussen de volkeren en samenwerking in het eigen volk op de grondslag van Christus' leer. Hiertoe zij de Nederlandse politiek werkzaam. Daarbij sta haar steeds voor ogen, dat de mogelijkheden van haar welslagen in belangrijke mate afhankelijk zijn van de medewerking van het maatschappelijke leven en het gezinsleven.

Om de Nederlandse politiek naar de beste resultaten te voeren, richt de K.V.P. zich, in overeenstemming met haar Algemeen Staatskundig Program, naar de Pauselijke brieven en toespraken, alsmede naar het Vastenmandement 1949 en het Bisschoppelijk Mandement 1954.

Zij sluit zich met overtuiging aan bij hetgeen in de eerste minderheidsnota bij het rapport der Staatscommissie-Van Schaik betreffende een algemene grondwetsherziening tot uitdrukking is gebracht — de gedachte namelijk, dat in de Grondwet op haar plaats is deze inleidende bepaling:

„Het Staatsbestel van het Koninkrijk wordt gedragen door de erkenning van God als Schepper en Bron van het Recht.”

De K.V.P. wil haar politieke bijdrage leveren allereerst aan de mogelijkheid van

EEN BETERE BELEVING VAN HET CHRISTENDOM

vooral door de wegen te banen naar een Christelijk werkleven en een versterking van het Christelijk gezinsleven.

Zij ziet hierbij als onmisbaar:

waarborging van de rechten van de menselijke persoon en haar gemeenschappen —

verdieping van de sociale gezindheid —

versterking van de persoonlijke verantwoordelijkheid —

de reële mogelijkheid tot opbouw en ontplooiing van het gezin naar de natuurlijke zedewetten, waartoe thans meer dan ooit de woningvoorziening de aandacht moet hebben.

De Partij staat op het standpunt, dat aldus ook een hecht fundament verkregen wordt voor duurzame

VRIJHEID EN WELVAART

die met vereende krachten van Overheid en burgerij moeten worden beschut en tot verdere ontwikkeling gebracht. Bijzondere inspanning is hiertoe vereist, nu wij een omwenteling in de sociale verhoudingen meemaken, die diepgaande eisen stelt, waarbij voorop staat de noodzaak van bezitsvorming en publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie.

Als gevolg van de internationale spanningen en de volstrekt ontoereikende volkshuisvesting leven wij nog steeds in een tijd met abnormale moeilijkheden, die van allen bijzondere offers blijven vragen, naar de mate van ieders kracht behoren te worden tegemoet getreden en door aller kracht gezamenlijk moeten en kunnen worden bedwongen.

Deze bijzondere inspanning eist te klemmender, dat de rechten van de menselijke persoon worden geëerbiedigd; dat de onderlinge verantwoordelijkheid der mensen wordt erkend en mede door middel van hun maatschappelijke groeperingen tot werkelijkheid wordt gebracht; en dat algemene leiding en toezicht der Overheid worden uitgeoefend en aanvaard.

De K.V.P. wil werken in katholieke geest, d.w.z. in de geest van

SAAMHORIGHEID

tussen de mensen, die allen dezelfde oorsprong en hetzelfde einddoel hebben en die allen verlost zijn door dezelfde Zaligmaker, Koning Christus.

De K.V.P. legt op de saamhorigheid van de mensen ook hierom de nadruk, omdat vrijheid en welvaart voor allen slechts door de saamhorigheid in Christus te verwerven zijn.

De K.V.P. legt op de saamhorigheid van de mensen ook hierom open te stellen voor en door het bevorderen van

SAMENWERKING

die in het belang van het land en de wereld nodig is:

- in supra-nationaal en internationaal verband —
- in de zaken van het Koninkrijk —
- op nationaal terrein.

Op deze gebieden zal het Jeugdprogram van de Jongerenorganisatie in de K.V.P., waarvan de leidende gedachten worden aanvaard, bij voortduring in de overweging worden betrokken.

HOOFDSTUK I.

SUPRA-NATIONAAL EN INTERNATIONAAL VERBAND

Algemeen

1. Krachtig bijdragen tot het ontwikkelen van een ware internationale rechtsorde.
2. Bevordering van de co-existentie volgens de richtlijnen van Z.H. Paus Pius XII.
3. Het ontwikkelen van initiatieven en het geven van steun aan pogingen om op vreedzame wijze het lot der vervolgte en onderdrukte volkeren te verbeteren, mede door actieve medewerking aan de oplossing van het vluchtelingenvraagstuk.
4. Actieve samenwerking met geestverwante groeperingen in het buitenland, in het bijzonder in het kader van de Unie van Christelijke Democraten.

Volksinvloed en Volksbelangstelling

Verbreding van de volksbelangstelling, in het bijzonder voor de opbouw van de samenleving der volken. Geldelijke steun voor het propageren van deze opbouw door voorlichting en door wederzijdse internationale contacten, vooral onder de jeugd. Bevordering van de gedachte van directe verkiezingen voor de samenstelling van internationale en supra-nationale vertegenwoordigende lichamen.

5. Blijvende bevordering van de democratisering van de buitenlandse dienst.

Benelux.

6. Snelle totstandkoming van de Economische Unie der Beneluxlanden, met inschakeling van het georganiseerde bedrijfsleven.

Bevordering van een gemeenschappelijk optreden ten opzichte van derde landen, niet alleen op economisch maar ook op politiek gebied.

Actieve medewerking aan een interparlementaire Beneluxraad. Verinniging der betrekkingen op elk terrein, inzonderheid ook op sociaal en cultureel gebied.

Europa.

7. Bevordering van de kennis der cultuur van de Europese volkeren bij de Nederlandse bevolking en bevordering in Europa van de kennis der Nederlandse cultuur.

8. Versterking en uitbouw van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal.

Voortvarend streven naar een verder gaande Europese gemeenschapsvorming van boven-nationaal karakter, onder inachtneming van de volgende desiderata:

bevordering van een doeltreffende democratische controle; verhoging van de Europese welstand, door ontwikkeling van minder-ontwikkelde gebieden, invoering van een Europees Sociaal Charter, bevordering van bedrijfstakgewijze en algemene

samenwerking van het Europese bedrijfsleven — ondernemers en werknemers —, en de totstandbrenging van een gemeenschappelijke markt als noodzakelijk element van verder gaande eenwording;

bevordering van de vriendschap tussen Frankrijk en Duitsland, hoeksteen van iedere duurzame Europese samenwerking;

inschakeling van de kleine landen op voet van gelijkwaardigheid onder waarborging van hun levensbelangen;

respect voor en behoud van het nationaal eigene van de onderscheiden partnerlanden;

inperking van het daarvoor in aanmerking komende recht;

inperking van grensformaliteiten;

deelneming van een zo groot mogelijk aantal landen aan deze gemeenschapsvorming, welke tot strekking behoort te hebben eens het gehele Europa te kunnen omvatten.

9. Daadwerkelijke en verdergaande samenwerking met die vrije landen, welke zich vooralsnog afzijdig houden van deelname aan een Europese eenwording op boven-nationale grondslag, met name in het kader van:

de Raad van Europa, centrum van samenspraak, waarbij een verder gaande harmonie in de politiek der Staten-Leden moet worden bevorderd;

de Organisatie voor Europese Economische Samenwerking; de West-Europese Unie.

Atlantische gemeenschapsgedachte

10. Voortzetting van de noodzakelijke militaire samenwerking in het verband van de Noord-Atlantische Verdrags-Organisatie. Streven naar de totstandkoming van een parlementair orgaan in het verband van de Noord-Atlantische Verdrags-Organisatie. Reële uitbreiding van de samenwerking in het Noord-Atlantisch gebied tot op het economische, het culturele en het politieke vlak.

Verenigde Naties

11. Volledige medewerking aan de ontwikkeling van de Verenigde Naties en haar gespecialiseerde organisaties tot een rechts- en welvaartsgemeenschap der volken. Daadwerkelijke steun aan hulpacties zowel tot het lenigen van economische, sociale en culturele noden als tot het tegengaan van agressie. Krachtige bevordering van een verantwoorde en geleidelijke beperking der bewapening onder doeltreffende internationale controle.

Krachtige bevordering van de ontwikkeling der atoom-energie ten nutte van vreedzame welvaarts-bevorderende doeleinden.

Indonesië

12. Voortzetting van het streven naar verdragsgetrouwe samenwerking met het soevereine Indonesië op de grondslag van het dienen van de belangen der beide landen en het bijdragen tot de wereldvrede.

In dit kader in het bijzonder vasthouden aan de leidende ge-

dachten welke in de R.T.C.-overeenkomst met betrekking tot het zelfbeschikkingsrecht in Indonesië zijn neergelegd, en het benutten van elke voorkomende gelegenheid om de naleving hiervan zoveel mogelijk te bevorderen.

Hulp aan vreemde gebieden

13. Daadwerkelijke medewerking, zowel door financiële steun als door het beschikbaar stellen van deskundige krachten, aan de instellingen en fondsen, die zich ten doel stellen sociale, economische en culturele hulp te verlenen aan minder-ontwikkelde gebieden. Waar nodig, bevordering van het wegnemen van belemmeringen voor de activiteiten van missie en zending.

Nederlanders in den vreemde

14. Behartiging van de belangen van Nederlanders in den vreemde, zowel in Indonesië als elders, en bevordering van hun betrekkingen met het vaderland.

HOOFDSTUK II.

DE ZAKEN VAN HET KONINKRIJK

Verhouding van Nederland,

Suriname en de Nederlandse Antillen

15. Loyale en nauwgezette uitvoering van het Statuut voor het Koninkrijk.

16. Onderlinge verlening van hulp en bijstand, in het bijzonder van Nederland tegenover de beide andere landen, ter opvoering van de economische en sociale welvaart alsmede ter bevordering van de culturele ontwikkeling.

17. Samenwerking, waar nuttig en mogelijk, met politieke partijen, in het bijzonder met geestverwante partijen.

Nieuw Guinea

18. Handhaving en uitoefening van het Nederlandse gezag over Nieuw Guinea, allereerst in het belang van de autochthone bevolking en mitsdien gericht op haar godsdienstige en sociaal-culturele ontwikkeling en stoffelijke verheffing, met doelbewuste en voortschrijdende inschakeling van de bevolking in de behartiging der publieke belangen; — een en ander ter verzekering van een verantwoorde toekomstige uitoefening van het aan de bevolking toekomende zelfbeschikkingsrecht.

Vrijheid van missie en zending; bevordering van haar werk, in het bijzonder op de gebieden van onderwijs en volksgezondheid.

Bevordering van de economische openlegging van het land, mede door aanmoediging van en steun aan particuliere investeringen, door aantrekking van daartoe geschikte krachten en door een langs verantwoorde banen geleide immigratie.

Bevordering van internationaal begrip en, indien nodig, daadwerkelijke internationale steun voor de Nederlandse politiek op Nieuw Guinea, allereerst door krachtige en consequente doorvoering van deze politiek.

HOOFDSTUK III. HET NATIONALE TERREIN

A. Kernen der politiek

19. Krachtige bevordering van een nationale politiek, welke wortelt in vijf kern-gedachten:

- a. de eerbiediging van de menselijke persoonlijkheid (19—24);
- b. de erkenning van de waarde van het gezin (25);
- c. doeltreffende bedrijvigheid van allen, met erkenning van de waarde der verschillende maatschappelijke geledingen en met evenredige deelneming in de resultaten (26—41);
- d. het gezamenlijk dragen der lasten overeenkomstig ieders draagkracht (42—50);
- e. de afweer van het communisme (53).

a. Eerbiediging van de menselijke persoonlijkheid

20. Verdraagzaamheid, in wetgeving en bestuur, met het oog op bestaande en te eerbiedigen verschillen in levensopvatting. Het ontzien van gewichtige minderheidsgevoelens, in zoverre dit verenigbaar is met het algemeen belang.

21. Consequente toepassing van het beginsel der subsidiariteit. Derhalve volledige erkenning enerzijds van het recht van zelfwerkzaamheid van de individuele mens en van de lagere gemeenschappen, en anderzijds van de plicht der centrale Overheid, om die algemene leiding te geven waartoe alleen zij in staat is; om voor zoveel nodig het particuliere initiatief en het werk der lagere gemeenschappen te steunen; en om voorzover dit in gebreke blijft of onmachtig is, het aan te vullen en zelfs te vervangen.

22. Eerbied voor de menselijke arbeid en voor de particuliere eigendom in Christelijke zin, als fundamentele waarden voor de dragers ervan, voor hun gezinnen, en voor de gehele samenleving.

23. Zelfstandige menswaardige woongelegenheden als belangrijke voorwaarde voor de ontwikkeling der menselijke persoonlijkheid.

24. Krachtig streven naar voorrang voor alle maatschappelijke werk dat gebouwd is op levensbeschouwelijke grondslag en bevorderlijk voor de christelijke beschaving.

b. Gezinspolitiek

25. Bij de gezinspolitiek in al haar geledingen nauwgezette vooropstelling en veiligstelling van de rechten en plichten van de ouders, van de Kerk en van de krachten van het georganiseerde maatschappelijke leven.

Opneming in de Grondwet van een bepaling, dat de aanhoudende zorg der Overheid gericht is op de bevordering van de ontwikkelingsmogelijkheden van het gezin.

Onder voorlichting en stuwung van een op wettelijke grondslag steunende Gezinsraad worden wetgeving en bestuur consequent afgestemd op de belangen van het gezin in het algemeen en van het grotere gezin in het bijzonder. Met name worde zorg gedragen voor:

a. de bevordering van de mogelijkheden tot een goede voorbereiding op het huwelijk:

bevordering van jeugd-sparen b.v. door premieëring, belasting-faciliteiten, en het voorbeeld der Overheid t.o.v. haar eigen personeel;

bevordering van onderwijsgelegenheid met betrekking tot de nodige kennis der huwend en inzake de opvoedingstaak en de huishoudelijke taak in het gezin;

b. het uit de weg ruimen van abnormale huwelijksbeletselen: zelfstandige passende woongelegenheid voor huwend en; in de overheidsdienst, mede als voorbeeld voor het bedrijfsleven, jeugdlonen waaruit kan worden gespaard voor een huwelijksuitzet;

c. de bevordering van de mogelijkheden tot de instandhouding van het gezin, en hierbij in het bijzonder het uit de weg ruimen van alle beletselen voor het grotere gezin om zich overeenkomstig de eisen van zijn maatschappelijke kring te kunnen ontwikkelen:

economische, sociale en financiële politiek, gericht op de mogelijkheid dat uit de verdiensten van het gezinshoofd kan worden voorzien in de gezondheidsbelangen van het gezin en in zijn passende stoffelijke en culturele behoeften;

basis-pensioenverzekering van weduwen en wezen, met een onmiddellijk ingaande noodregeling ter zake;

kinderbijslagverzekering voor loontrekkenden en zelfstandigen, met ruime progressie en, onder voorgaan van de Overheid, een redelijk verband tussen de hoogte van het inkomen en de bijslag;

verruiming van de kinderaftrek bij de belastingen, o.a. met betrekking tot jonge kinderen wier opleiding met bijzondere kosten gepaard moet gaan;

degressie in de premie van sociale verzekeringen, in het bijzonder van de ziekteverzorgingsregeling, bij grotere omvang van het gezin;

billijke spreiding van de gezinslasten, voortvloeiende uit de militaire eisen, zowel in de persoonlijke als in de financiële sfeer;

bij de subsidiepolitiek voor emigratie inachtneming van de belangen van het emigranten-gezin mede in verband met zijn samenstelling;

d. de bevordering van de eerbied voor het huwelijk:

huwelijkswetgeving gericht op de versterking van de gezamenlijke verantwoordelijkheid van man en vrouw;

onderscheid in de wetgeving tussen wettige en onwettige voortplanting met bescherming van de belangen van het onwettige kind;

e. de bevordering van de goede gang van zaken in het gezin en van zijn gezonde levenssfeer:

zelfstandige woongelegenheid van voldoende omvang;

bevordering van het eigen woningbezit; mede hiertoe, wijziging van de Landarbeiderswet;

bevordering in het algemeen van het sparen, o.a. door het voorgaan der Overheid (premiespaarregeling), door premievrijdom en belastingvrijdom van werkgeversbijdragen in

- bouw- en spaarfondsen, door drastische vermindering van de successiebelasting bij vererving in de rechte lijn en tussen echtgenoten;
- uitbouw en versteviging van de instituten voor gezinsverzorging en gezinshulpen en voor huishoudelijke- en gezinsvoorlichting;
- bij noodzakelijke binnenlandse migratie krachtig bevorderen, dat voldoende geschikte gezinswoningen kunnen worden gebouwd;
- bij noodzakelijke tewerkstelling buiten de woonplaats maatregelen ten respecte van het gezinsleven;
- het zoveel mogelijk tegengaan van nachtarbeid en ploegenarbeid;
- uitbreiding van het maatschappelijk werk ten plattelande; ontspanningsmogelijkheid door een wettelijke vacantieregeling voor loontrekkenden van twee weken voor ouderen en drie weken voor de jeugd;
- bevordering van goede ontspanningsgelegenheden en ontspanningsobjecten voor de jeugd;
- toekenning aan de huisarts, als gezinsarts, van de hem toekomende plaats in het geheel van de georganiseerde gezondheidszorg;
- f. de bevordering van de opvoeding in de geest der ouders, voorzover de opvoeding buitenshuis moet geschieden:
  - vrijheid van het bijzonder onderwijs over de gehele linie door financiële gelijkstelling van het bijzonder onderwijs over de gehele linie;
  - vrijheid van de jeugdorganisaties en jongeren-sportorganisaties in haar onderscheidene vormen en van de opleiding van jeugdleiders en sportleiders; wettelijk geregelde toereikende subsidiëring van een en ander;
  - bevordering van de godsdienstige, geestelijke en culturele verzorging van militairen op de grondslag van hun levensbeschouwing;
- g. het op andere wijze tot gelding brengen van de belangen der gezinnen en der kinderen, voorzover de ouders niet bij machte ofwel in gebreke zijn de hun toekomende taak te vervullen:
  - kinderbescherming, gericht op de belangen van het kind;
  - intensivering van het maatschappelijk werk onder sociaallykwake en a-sociale gezinnen, niet alleen landelijk maar vooral ook plaatselijk en regionaal;
  - een en ander zoveel mogelijk door het particulier initiatief.

c. Doeltreffende bedrijvigheid van allen, met erkenning van de waarde der verschillende maatschappelijke geledingen en met evenredige deelneming in de resultaten.

26. Algemeen

Een economische, sociale en financiële politiek, die een sluitend geheel vormt en een voorbeeld geeft in rechtvaardigheid en soberheid; die het volk richt op gezamenlijke krachtsinspanning

en daaraan algemene leiding geeft; en die overwegend beheerst wordt door de zorg, Nederland te maken tot een land met toekomst voor de jeugd in al haar geledingen. Bij dit gehele beleid steeds in het bijzonder bedacht zijn op een rechtvaardige inkomensverdeling; op de bestaans- en ontwikkelings-eisen van het zelfstandige midden- en kleinbedrijf; en op de ontplooiing van de persoonlijkheid van de werker in loondienst of op salaris werkzaam.

27. Stabiele geldswaarde

Voortdurende zorg voor een stabiele geldswaarde.

28. Betalingsbalans

Zodanige zorg voor de betalingsbalans, dat structureel en conjunctureel het meest gunstige welvaartspeil voor ons volk verkregen kan worden en behouden kan blijven.

29. Industrialisatie

Verdere ontwikkeling van de voor ons land van levensbelang zijnde industrialisatie-opzet-Van den Brink. Hierbij voortdurend aandacht voor gunstige vestigingsfactoren zoals goede verbindingen, goedkope en ruime energievoorziening, een rationeel en verantwoord belastingklimaat. Krachtige bevordering der research, ook op het gebied der kernphysica, steun bij het ontwikkelen van nieuwe vindingen voor industriële toepassing.

In het kader van de energievoorziening grote aandacht voor de ontwikkeling van de kernenergie.

Spreiding van industrievestiging, met bijzondere aandacht voor die gebieden, die als ontwikkelingsgebieden in aanmerking komen, vooral wanneer deze een sterke bevolkingstoename vertonen. Bij de beoordeling, welke gebieden als ontwikkelingsgebieden in aanmerking dienen te komen, bijzondere aandacht voor het advies van regionale overheden.

Bij het industrialisatiebeleid geen discriminatie van bestaande industrieën tegenover nieuwe, noch van Nederlandse ondernemingen tegenover buitenlandse vestigingen.

30. Exportbevordering

Een brede, het gehele betrokken overheidsbeleid kenmerkende en het bedrijfsbeleid beheersende politiek van exportbevordering naar alle werelddelen.

Waar nodig, verbetering van exportcredietgaranties en van de exportcredietverzekering.

Doeltreffender voorlichting ten behoeve van de export.

31. Integratie en liberalisatie

Voor de integratie wordt verwezen naar de nummers 6, 7, 8 en 9. Wat de liberalisatie betreft: Bevordering van de vrijmaking van het internationale handels-, betalings- en kapitaalsverkeer, met gedegen inachtneming van de wederkerigheidsgedachte en afweer tegen dumpingpraktijken.

32. Productiviteitsverhoging

Stelselmatige bevordering van de verhoging der productiviteit en van het delen door alle ondernemingsgenoten in het bereikte grotere resultaat.

Aanwending hiertoe van

economische middelen:

bevordering van een gezonde mededinging en in het bijzonder van een gezonde prijsvorming die zowel tegenover de producent als tegenover de consument verantwoord is; bijdragen tot een harmonische verwezenlijking van een en ander door een kartelbeleid, dat daarop is gericht en dat deswege mede in acht neemt de structuurverschillen in het bedrijfsleven;

vermijding van elk verdergaand Overheidsingrijpen in de prijzen dan voor de strijd tegen prijsverstarring en ongerechtvaardigde prijsstijging noodzakelijk is, en steeds tijdig vooroverleg met het georganiseerde bedrijfsleven;

uitbouw van de technische, bedrijfs-economische en sociaal-psychologische voorlichting aan de middelgrote en kleine bedrijven;

fiscale middelen:

voortgaande afschaffing van die fiscale maatregelen, die in strijd zijn met redelijke bedrijfs-economische opvattingen;

fiscale begunstiging van winstdelingsregelingen ten behoeve van de arbeiders;

sociale middelen:

overeenkomstig de gedachten van de motie-Romme: vrijere loonvorming in het kader en ter bevordering van het algemene sociale en economische welzijn;

verbetering van de organisatie van het arbeidsproces, waardoor het verantwoordelijkheidsbesef van de arbeider en zijn natuurlijke aanleg tot gebruik en ontplooiing van al zijn menselijke vermogens worden bevorderd.

bevordering van een juiste beroepskeuze, in de eerste plaats door aanmoediging van- en hulp aan het maatschappelijk initiatief met betrekking tot beroepskeuze-bureaux;

krachtige bevordering van vakscholing;

betere voorbereiding van jeugdige personen op hun inschakeling in bedrijfsarbeid door geleidelijke verlenging van de leerplicht en door part-time onderwijs;

doorvoering in de Overheidsdienst van het beginsel der gelijke beloning van mannen en vrouwen voor arbeid van gelijke waarde en bevordering van de geleidelijke toepassing van hetzelfde beginsel in het bedrijfsleven.

33. Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie

Ministerie van Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie.

Straffere binding in het Regeringsbeleid tussen publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie, kartelwezen, loon en prijsvorming.

Op de grondslag van de Wet op de Bedrijfsorganisatie totstandkoming van bedrijf- en productschappen in alle naar objectieve criteria daarvoor rijp zijnde bedrijfstakken — bij voorkeur met instemming van alle betrokken representatieve organisaties, en bij onredelijke weerstand van minderheden door kracht der wet.

Bevordering van een passende inschakeling in bedrijfs- en productschappen ook van hoofdarbeiders.

Wijziging van de Wet op de Bedrijfsorganisatie, teneinde op de grondslag van vrijwilligheid ook in die bedrijfstakken tot bedrijschappen te kunnen komen, waar krachtens de structuur van de bedrijfstak het bestaan van een representatieve werknemersorganisatie niet mogelijk is.

34. Werkgelegenheidspolitiek

Naast de bevordering van industrialisatie en export, van integratie en liberalisatie, van productiviteitsverhoging en publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie — welke alle de werkgelegenheid mede ten doel moeten hebben — behoort de Overheid omwille van hetzelfde doel een actieve conjunctuurpolitiek te voeren en te bevorderen binnen de nationale mogelijkheden, welke door samenwerking terzake in internationaal verband uitgebreid dienen te worden.

Om niettemin optredende werkloosheid zoveel mogelijk op te vangen, zorgde de Overheid daarenboven voor tijdige voorbereiding van productieve en andere sociaal-economisch verantwoorde openbare werken, en bevordere zij de uitvoering ervan naarmate deze nodig is bij een neergaande conjunctuur. Deze inschakeling geschiede zoveel mogelijk als normaal werk op normale arbeidsvoorwaarden.

Bij de werkgelegenheidspolitiek worde ook aan de jeugd alle nodige aandacht besteed.

35. Ondernemingspolitiek

Blijvende vooropstelling van de particuliere onderneming, omwille van de waarde van de zelfstandige ondernemersfunctie, de uitgroei van de rechts- en welvaartspositie van de arbeiders, en de betekenis van de particuliere bezitsvorming voor enkeling en gemeenschap.

Doorvoering van de ondernemingsraden in de zin der desbetreffende wettelijke regeling.

Onderzoek naar de wenselijkheid de wettelijke regeling van de particuliere ondernemingsvormen aan te vullen met een regeling op de naamloze vennootschap met uitgebreid doel, met name uitgebreid tot „het streven naar winst en naar welvaart der ondernemingsgenoten”.

36. Middenstandspolitiek

Het algemeen sociaal-economisch beleid mede richten op een zo breed mogelijke ontwikkeling van economisch gezonde middengroot- en kleinbedrijven in detailhandel, ambacht, vervoer, horecabedrijven, middenstandsnijverheid en dienstverle-

ning. Doelmatige aanpassing hieraan van de overheidsapparatuur onder leiding van een afzonderlijke Bewindsman. Speciaal P.B.O.-toporgaan voor de middenstand, mede als S.E.R.-orgaan voor algemene middenstandsvraagstukken.

Vestigingsbeleid gericht op de bevordering van de gezonde ontwikkeling van de economische verhoudingen en behoeften, en met name soepele toepassing in bedrijfstakken die aan structuurveranderingen onderhevig zijn.

Wettelijke regeling van de opleiding tot het verkrijgen van het middenstandsdiploma.

Uitbreiding subsidiëring van het vakonderwijs.

Bij de bevordering van de productiviteit in het middenstandsbedrijfsleven het verlenen van subsidie aan geëigende research- en voorlichtingsorganen.

Herziening van de Winkelsluitingswet, waardoor ruimere verkoopmogelijkheden worden geopend, met behoud van de sociale en economische doelstellingen van de huidige wet.

Herziening van de Uitverkopenwet, meer aangepast aan de specifieke behoeften van de branches en met soepeler uitvoeringsmogelijkheden.

Herziening en verdergaande wettelijke regeling van het afbetalingswezen, waardoor dit in de economisch en sociaal gewenste banen wordt geleid.

Aanpassing van het credietbeleid aan de wisselende behoeften van het bedrijfsleven. Wettelijke basis voor het complex van credietregelingen.

Op fiscaal gebied, naast maatregelen genoemd onder 45 tot 50 verdergaande franchise bij de omzetbelasting speciaal ten behoeve van de kleine ambachts- en dienstverleningsbedrijven. Ouderdomsverzekering en definitieve kinderbijslagregeling voor zelfstandigen. Verhoging van de inkomengrens der vrijwillige ziekenfondsregeling tot hetzelfde bedrag als geldt voor de verplicht verzekerden, in afwachting van een ziekenfondswet, welke ook de zelfstandigen omvat.

37. Landbouwpolitiek

Handhaving en bevordering van een krachtig agrarisch volksdeel en verdere opvoering van de productiviteit in de land- en tuinbouw, een en ander als onmisbare elementen voor het algemeen welzijn. Een hierop aansluitend prijs- en loonbeleid, dat enerzijds gericht is op een juiste verhouding tussen het welvaartspeil van boeren, tuinders, landarbeiders en de overige groepen der bevolking en dat anderzijds stimuleert een ruime en zo goedkoop mogelijke nationale productie, die ook met alle overige ten dienste staande middelen moet worden nagestreefd. In het kader van het streven naar een redelijk bestaan voor de werkers op het goed geleide sociaal-economische verantwoord bedrijf, bijzondere aandacht voor de versterking van de economische grondslag van het kleine boerenbedrijf en evenzeer van het tuindersbedrijf.

Bevordering van de totstandkoming van een landbouworde- ningswet ter verzekering van een redelijke prijsvorming van

de agrarische producten en van een gezonde ontplooiing van het landbouwschap en de productschappen.

Ook langs de weg der grondpolitiek bevordering van een nuttig gebruik van de schaarse cultuurgrond en van behoud en ontstaan van gezonde familie-bedrijven. Streven naar een zodanig pachtprijspeil, dat tot gelding kunnen komen de redelijke belangen zowel van de pachters als van de grondeigenaar. Tegengaan van prijsopdrijving van landbouwgronden. Krachtige voortzetting van inpoldering, ontginning, ruilverkaveling, waterbeheersing en andere cultuurtechnische werken, ter verhoging van de bodemproductie en verruiming van de werkgelegenheid.

Bij de definitieve uitgifte van gronden in de nieuwgewonnen polders aandacht voor uitgifte in eigendom, erfpacht en pacht. Voorrang bij vestiging op nieuw aangewonnen gronden voor boeren en tuinders, die door hun vrijwillig vertrek sanering op het oude land mogelijk maken; die door woningbouw, industrievestiging e.d. van hun grond verdreven worden; en die onvoorzien hun pachtbedrijven verliezen; — met handhaving van redelijke eisen van geschiktheid voor kolonisatie en met inachtneming van een redelijke verdeling naar levensovertuiging.

Maatregelen ter bevordering van voldoende en goede woonruimte met bijbehorende voorzieningen ook voor niet rendabele gebieden, voor boeren, tuinders en landarbeiders met inachtneming van de bijzondere eisen, die het agrarisch bedrijf en het streekeigene stellen.

Bevordering van de export van agrarische producten o.a. door uitbreiding van het marktanalytische onderzoek en van de voorlichting, en daadkrachtige medewerking aan de pogingen om tot een vrijere uitwisseling dezer goederen in West-Europa te komen.

Sociale verzekering ook voor boeren en tuinders, in het bijzonder ouderdomsverzekering en een definitieve kinderbijslagregeling.

Verdere uitbreiding en financiële gelijkstelling van het wettelijk te regelen lager- en middelbaar land- en tuinbouwonderwijs en van het landbouwhuishoudonderwijs.

Bevordering van de visserij met name door verbetering en vernieuwing van de visserijvloot, verbetering van het visserijonderwijs en het streven naar oplossing der problemen, welke in verband met de visserij samenhangen met verder gaande inpoldering en afsluiting der zeegaten.

Aanpassing van de vissershavens aan de belangen van het vissersbedrijf en van de vissersbevolking.

38. Emigratiepolitiek

Een emigratiepolitiek, af te stemmen op de behoefte op lange termijn.

Zo groot mogelijke vrijheid van de emigrant. Inachtneming van de belangen en de samenstelling van het emigrantengezin bij de subsidiepolitiek.

Geestelijke en maatschappelijke nazorg der emigranten, met erkenning van de souvereiniteit van het ontvangende land. Stimulering van credietverlening voor bedrijfsvestiging en huisvesting, met zo nodig Overheidsgaranties. Subsidiëring van Nederlandse kerkelijke en maatschappelijke organisaties in haar nazorg-taak.

Bevordering van spoedige integratie der emigranten in het ontvangende land met behoud van de geestelijke en culturele banden met het oude vaderland.

Bevordering van een geregelde emigratie binnen Europa, uit te voeren door een internationaal gezagsorgaan.

39. Ruimtelijke ordening en recreatieruimte

Krachtige bevordering van de ruimtelijke ordening en het scheppen van een harmonisch bodemgebruik voor agrarische, industriële en verkeerstechnische doeleinden, alsmede in het belang van de recreatie en het natuurschoon enz.

40. Bezitsvorming

Erkenning van de grote betekenis van de particuliere eigendom voor enkeling en gemeenschap. Daarom: behoud en ontwikkeling van de bestaande gezonde vormen van bezit, met speciale aandacht voor de familie-onderneming, en bijzondere bevordering van uitbreiding van bezit tot de bezitlozen.

Herziening van ons belastingstelsel, teneinde door fiscale begunstigen te bevorderen het eigen woningbezit en de hulp daarbij van werkgeversbijdragen, de arbeidersdeelneming in de financiering van het bedrijfsleven, en in het algemeen het op duurzaam bezit gerichte sparen en de premieëring ervan.

In het bijzonder het stimuleren van de spaarzin bij de verdienende jongeren tot betere opbouw van hun toekomst; bij onvoldoende resultaat uit het oogpunt van het algemeen belang, overweging van passende vormen om te komen tot verplicht sparen.

Bevordering van het eigen woningbezit niet alleen door fiscale begunstiging doch tevens door daartoe geëigende financiële regelingen vanwege het Departement van Volkshuisvesting.

Premiespaarregeling voor ambtenaren.

41. Sociale verzekering

Definitieve ouderdomsverzekering voor loontrekkenden en zelfstandigen, met premiebetaling en zonder aftrek van eigen inkomsten alsmede met bepaling der uitkering naar de kosten van levensonderhoud in de bestedingsperiode. Geen aantasting van bestaande pensioenuitkeringen en van aanspraken op grond van reeds verrichte arbeid.

Bevordering van aanvullende voorzieningen uit particulier- en groepsinitiatief.

Coördinatie en unificatie der verzekeringswetten ten behoeve van grotere rechtszekerheid en ter administratieve vereenvoudiging.

Herziening van de invaliditeitsverzekering, met invoering van een waardevast bodempensioen.

Een financiële regeling, zonder het karakter van armenzorg, ten behoeve van lichamelijk of geestelijk gebrekkige kinderen en volwassen invaliden, die buiten de bepalingen van de Invaliditeitswet vallen.

Zie voorts onder no. 25 (Gezinspolitiek).

d. Gezamenlijk dragen der lasten

42. Verdere verlichting van de zeer zware belastingdruk, met inachtneming van een evenwichtige verhouding tussen de directe en de indirecte belastingen, en met erkenning, dat de nog steeds noodzakelijke bijzondere defensie-inspanning tot hoge belastingen blijft dwingen.

Bij belastingverlichting bijzondere aandacht voor de zgn. vergeten groepen.

Stelselmatige toetsing van de staatsuitgaven op haar nuttigheid in verhouding tot de abnormale druk der belasting en in verhouding tot het geheel van uitgaven, dat de volksgemeenschap dragen kan. Voortdurende deskundige controle op de efficiënte besteding der Overheidsgelden; geen perfectionisme in de uitvoering van de Staatstaak.

Stimulering van overdracht van zaken, die niet tot de eigenlijke Staatstaak behoren, naar organen van het maatschappelijke leven.

43. Hantering van de belastingen in het kader van het economisch en sociaal beleid, doch slechts voorzover het algemeen welzijn dit eist en indien het bereiken ervan het doelmatigst kan geschieden door middel van het belastingapparaat.

44. Algemene technische herziening der belastingwetgeving als dringende eis. Verdeling der lasten overeenkomstig ieders draagkracht en derhalve mede met inachtneming van behoefteverschillen, welke verbonden zijn aan of voortvloeien uit verschil in maatschappelijke functie.

45. Begrenzing van de gezamenlijke som van inkomstenbelasting en vermogensbelasting tot een naar de gegeven verhoudingen redelijk maximumpercentage.

Berekening van het belastbaar inkomen naar het gemiddelde over meer dan één jaar.

Voor de bepaling van het belastbaar inkomen algemene aftrek van redelijke voorzieningen tegen de kosten van ziekte, ziekenhuis en oudedag.

Nauwer verband tussen de hoogte van het inkomen en de kinderaftrek.

46. Afschaffing van de personele belasting.

47. Drastische verlaging van de successiebelasting bij vererving in de rechte lijn en tussen echtgenoten.

48. Inning van daarvoor geëigende belastingen in twaalf termijnen.

49. Verruiming van de belastingvermindering voor stille reserves bij overdracht, overlijden of liquidatie.

50. Verdergaande belastingfaciliteiten ter bevordering van de beoefening van de particuliere charitas.

51. Bij het hoge niveau van belastingen uitsluitend aanwending ervan tot dekking van de Gewone Dienst, de Buitengewone Dienst I en het nadelig saldo van het Landbouw-Egalisatiefonds, tenzij voorzover wegens bijzondere omstandigheden het algemeen belang het dwingend anders eist.

52. Uitdrukkelijke karakterisering van ook het restant der extra defensiebelastingen als tijdelijke noodmaatregel.

e. Afweer van het communisme

53. Zo scherp mogelijke bestrijding van de leer en de praktijk van het ook in Nederland wroetende communisme.

Doordringing van wetgeving en bestuur met de fundamenteel aan het communisme tegengestelde Christelijke leer van rechtvaardigheid en liefde, volgens de poging tot getuigenis en benadering hiervan in dit program.

Bevordering van de volksvoorlichting over de ware aard van het communisme en zijn heilloze gevolgen.

Tegengaan van de doorkruisingspogingen van het werk der bonafide vakbeweging door misbruik van het wapen der staking.

Wijziging van de drukpersvrijheid overeenkomstig het voorstel der Grondwetscommissie, om te komen tot een verbod van bepaalde uitgaven.

Medewerking aan het openen van de grondwettelijke mogelijkheid, overeenkomstig het voorstel van de Grondwetscommissie, tot vervallenverklaring van revolutionaire vertegenwoordigers van het lidmaatschap van vertegenwoordigende lichamen.

B. Overige programpunten, algemeen en gerangschikt naar de Departementen

Algemeen

54. Bevordering van de levensbeschouwelijk gefundeerde en deugdelijk geoutilleerde instituten van toegepast sociaal wetenschappelijk onderzoek door subsidiëring van hun fundamenteel wetenschappelijk werk, en inschakeling dezer instituten ten dienste van het Overheidsbeleid.

55. Binnenlandse Zaken

Bevordering van de zogenaamde Processievrijheid.

Bevordering van christelijke zeden bij toerisme en in ontspanningsgelegenheden.

Wettelijke regeling kamperen.

Uitbreiding van het aantal leden van de Staten-Generaal.

Verlaging van de leeftijd voor het passief kiesrecht tot 23 jaar en voor het actief kiesrecht tot 21 jaar.

Colleges van advies vanuit het maatschappelijke leven ten behoeve van de Tweede Kamer, ter versterking van haar invloed. Stelselmatig onderzoek naar de mogelijkheden van overheveling van Staatsbemoeiing naar provinciën en gemeenten.

Bevordering van intensieve toepassing van de wet Gemeenschappelijke Regelingen.

Waakzaamheid voor provinciale en gemeentelijke autonomie. Herziening van de Provinciale Wet ter bevrijding van de provincie uit haar knellende banden.

Uitbreiding van de zelfstandige werkingssfeer der provincie.

Aan de provinciale ontwikkeling aangepaste regeling van de financiële verhouding met het Rijk. Verruiming van het provinciale belastinggebied.

Bij voorkeur bevordering op provinciaal niveau van het particuliere initiatief inzake maatschappelijk, cultureel en sociaal-hygiënisch werk.

Herziening van de Gemeentewet ter aanpassing aan de eisen van de tijd.

Bijzondere aandacht voor de bestuursvormen der grote gemeenten.

Grote voorzichtigheid, onder andere omwille van het hooghouden der gemeentelijke zelfstandigheid, bij grenswijziging of samenvoeging van gemeenten.

Duurzame regeling van de financiële verhouding van het Rijk tot de gemeenten, met wegneming van te grote verschillen tussen de gemeenten.

Verruiming van het gemeentelijke belastinggebied.

Politieke vrijheid voor de ambtenaar, voorzover zijn deelneming aan de publieke dienst zich niet dwingend daartegen verzet.

Gezonde verhouding tussen ambtelijke en particuliere arbeidsvoorwaarden.

Voortgezette herziening van de onhoudbare verouderde classificatieregeling, en overleg met het particuliere bedrijfsleven teneinde geleidelijk tot afschaffing te geraken.

Ziektekostenregeling voor het Overheidspersoneel.

Premiespaarregeling voor het Overheidspersoneel.

Verzwakking van de degressieve schaal ter berekening van de pensioenmaxima, zowel terzake van het eigen pensioen, het invaliditeitspensioen als van dat van weduwen en wezen.

Zodanige wijziging van de samenstelling van het gezinsspensioen, dat in ieder gezin voor elk kind het volle pensioen wordt gerealiseerd.

Voor kinderen, die dagscholen bezoeken, pensioenuitkering tot aan de 27-jarige leeftijd.

Betere afstemming op de kosten van levensonderhoud van de pensioenen, mede ten aanzien van de Indonesische pensioenen, die ten laste van de Staat der Nederlanden komen.

Ook voor ambtenaren progressieve kinderbijslag en opvoering van de kinderbijslag boven het thans geldende plafond.

Systeem van werken op arbeidscontract uitsluitend voor de vervulling van tijdelijke functies en mitsdien bestrijding van het euvel van toepassing van dit systeem op niet tijdelijke functies.

Liquidatie van het systeem van verval van pensioenrechten van vroegere politieke delinquenten.

Voortgezette krachtige organisatie van de Bescherming Burger Bevolking.

56. Justitie

Totstandbrenging van een nieuw Burgerlijk Wetboek.
Algemene aanvullende regeling op de administratieve rechtspraak.

Uitbreiding van de toekenning van Landstractementen voor de bedienaren van de godsdienst.

Verscherpte bestrijding van de pornografie.

Kinderbeschermingsbeleid, gericht op de verdere ontwikkeling van het particulier initiatief.

Strikte handhaving van de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht.

Doelmatige opleiding en vorming voor de rechterlijke macht.

Deskundige rechtspraak in arbeidszaken.

Eenvoudige en goedkope procesgang.

Het verder dienstbaar maken van de straf aan de reclassering.

Milder gratiebeleid voor politieke delinquenten.

Bestrijding van de openbare propaganda tot ontucht.

Grotere rechtszekerheid bij onteigening.

57. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen

A. Aanpassing van de doelstelling, de organisatie en de inrichting van het onderwijs, dat als primaire taak heeft de ontwikkeling van het intellect en de vaardigheid der leerlingen, aan de functionele betekenis, die het onderwijs in de huidige samenleving heeft. Daarom uitbreiding en verdieping van het onderwijs, bevordering der studiemogelijkheden en een juiste coördinatie van de taak der Overheid en die van het particuliere initiatief.

1. Bij de uitbreiding: passende vormen van onderwijs voor de verschillende niveaus en soorten van aanleg en bekwaamheid der leerlingen, rekening houdend met hun maatschappelijke bestemming. Hiertoe zijn noodzakelijk:

a. grotere differentiatie van het aantal opleidingen zowel bij het algemeen vormend als bij het beroepsonderwijs, waarbij onder meer wordt gedacht aan een algemeen middelbare school, welke een vijfjarige dient te zijn ter onderscheiding van het U.L.O., dat zijn waarde in de praktijk heeft bewezen;

b. ruime mogelijkheid van differentiatie van het onderwijs in de afzonderlijke scholen, teneinde dit meer aangepast te doen zijn aan de individuele aanleg van de leerlingen en aan hun maatschappelijke bestemming;

c. uitbreiding van het aantal scholen voor lager technisch onderwijs, algemene verlenging van de cursusduur van deze scholen tot drie jaar en stimulering van het uitgebreid technisch onderwijs;

d. bevordering van een betere aansluiting tussen de verschillende vormen van onderwijs, waarbij ook het landbouwonderwijs in het geheel der onderwijsvoorzieningen dient te worden betrokken;

- e. voorbereiding van een verlenging van de leerplicht, die geleidelijk moet oplopen tot en met zestien jaar, echter zo dat geen hiaat ontstaat tussen de leerplichtige leeftijd en de leeftijd van toelating tot het bedrijfsleven. Na het volbrengen van de leerplicht dient een verplichting tot het volgen van part-time onderwijs tot en met achttien jaar te worden ingevoerd.
2. Bij de vernieuwing van het onderwijs: in toenemende mate aandacht voor morele, sociale, culturele en lichamelijke opvoeding der leerlingen. Voor de verdieping van het onderwijs zijn noodzakelijk:
    - a. geleidelijke verlaging van de leerlingenschaal;
    - b. vermindering van de examendruk, voornamelijk door een grotere vrijheid ten aanzien van de schoolprogramma's en door middel van een grotere differentiatie van het onderwijs in de afzonderlijke scholen, teneinde onderwijzers en leraren in staat te stellen hun taak op meer persoonlijke wijze te vervullen;
    - c. bevordering ener juiste verhouding tussen algemeen vormend en beroepsonderwijs;
    - d. bevordering van de lichamelijke vorming bij de verschillende takken van onderwijs;
    - e. ruime subsidiëring van het werk der Paedagogische Centra en van de deelname aan cursussen door onderwijzers en leraren.
  3. Ter bevordering van het deelnemen aan de verschillende takken van onderwijs:
    - a. zoveel als mogelijk is: versnelling van de bouw van school- en gymnastieklokalen en de aanleg van sportterreinen;
    - b. bestrijding van het aanwezige of nog te verwachten tekort aan bevoegde kleuterleidsters, onderwijzers en leraren; enerzijds door een ruime stichting, erkenning en zo nodig subsidiëring van daarvoor in aanmerking komende opleidingsinstituten en anderzijds door een financiële waardering van de arbeid der genoemde personen overeenkomstig de waarde daarvan;
    - c. toekenning in ruime mate van studietoelagen, bij voorkeur à fonds perdu, variërend naar studierichting, gezinsomstandigheden en woonplaats van de betrokkenen.
  4. Met handhaving van het openbaar onderwijs als overheids-school en van het bijzonder onderwijs als instelling van het ouderlijk en Kerkelijk initiatief, bevordering van het betrekken der ouders bij de organisatie en de inrichting van het onderwijs aan openbare en bijzondere scholen. Mogelijkheid voor het vrije maatschappelijke leven om initiatieven ten aanzien van het onderwijs te ontplooien. Tot de taak van de Overheid behoort:
    - a. het tot stand brengen van nieuwe wettelijke voorzieningen voor het B.L.O., het Voortgezet onderwijs, het Technisch Hoger Onderwijs en het Hoger Onderwijs;
    - b. het doorvoeren van de financiële gelijkstelling voor alle scholen van voortgezet onderwijs op de basis van objectieve wettelijke normen voor de gesubsidieerde stichting

en exploitatie ervan, rekening houdend met een door het particulier initiatief en — voor wat de Openbare scholen betreft — door de Overheid zelf te ontwerpen planning inzake de meest doelmatige spreiding der diverse schooltypen over het gehele land. Afschaffing van de gemeentelijke urgentieverklaring voor de stichting van nijverheidsscholen;

- c. het toezien, dat de gemeentelijke bemoeiingen met het onderwijs niet in strijd komen met de gelijkheid van behandeling van het openbaar en het bijzonder onderwijs, welke ten grondslag ligt aan het beginsel der financiële gelijkstelling;
  - d. het ontwerpen van een nieuw systeem van subsidiëring voor de inrichtingen van Bijzonder Hoger Onderwijs, waardoor aan het openbaar en het bijzonder hoger onderwijs dezelfde mogelijkheden van ontwikkeling en ontplooiing worden geboden;
  - e. het bevorderen van de vrijheid van het onderwijs door een beperking van te ver gaande bemoeiing van de Overheid met het onderwijs, met name met het technisch onderwijs;
  - f. het beperken van de administratieve regelingen met betrekking tot de financiële zijde van het beheer der scholen.
- B. Inzake de culturele vorming van ons volk en het behoud van het nationale cultuurbezit volle aandacht voor de volgende punten:
- a. bevordering van een doelmatige en verantwoorde volksontwikkeling en culturele vorming van de jeugd, in het bijzonder door een goede lectuurvoorziening, bescherming van de jeugd tegen de schadelijke invloed van beeldromans en totstandbrenging van een wet op de leesbibliotheken;
  - b. wettelijk geregelde subsidiëring van het jeugdwerk met gewaarborgde vrijheid van inrichting en methodiek en met inachtneming van gemeentelijke en gewestelijke zelfstandigheid;
  - c. bevordering van en financiële steun aan de organisaties op het gebied van de lichamelijke opvoeding en de sport met name ook met het oog op de opleiding van deskundige sportleiders;
  - d. wettelijke regeling van het instituut van de sporttotalisator, mede ten gunste van de ontwikkeling van de sport;
  - e. doelbewuste natuurbescherming en totstandbrenging van de Monumentenwet;
  - f. doelmatige spreiding van de nationale cultuur, ook bij de bevordering van de opleidingen voor de schone kunsten; bevordering van de gewestelijke cultuur en van de culturele ontwikkeling ten plattelande, met krachtige stimulering van de zelfwerkzaamheid in alle gelegingen van het volk;
  - g. ruime verlening van opdrachten aan Nederlandse kunstenaars;

- h. wettelijke regeling van radio en televisie op de basis van de daadwerkelijke zelfstandigheid der omroepverenigingen en de bevordering van een passende samenwerking tussen deze;
- i. bevordering van de internationale culturele betrekkingen onder meer door het sluiten van culturele verdragen en de uitwisseling van docenten en studenten.

58. Defensie

Ter opvoering van de weerbaarheid van het land en ter versteviging van de kracht zijner deelname aan de collectieve rechtshandhaving in internationaal en supra-nationaal verband, nauwlettende aandacht voor:

de steun en bevordering van de godsdienstige, geestelijke en culturele verzorging der militairen;

redelijke materiële en sociale voorzieningen ten behoeve van beroeps- en reservepersoneel, vrijwilligers en dienstplichtigen, alsmede ten behoeve van de van hen afhankelijke gezinnen;

een doeltreffende organisatie met vermindering van iedere verspilling;

zoveel mogelijk zinvolle bezigheid der militairen na de tijd der recrutenoopleiding; goede en doelmatige voorbereiding en uitvoering van de herhalingsoefeningen;

billijke spreiding van de persoonlijke en financiële offers der burgers;

inschakeling van het Nederlandse bedrijfsleven in het geheel der weerbaarmaking.

59. Wederopbouw en Volkshuisvesting

Als centraal punt van regeringsbeleid **versnelde leniging** van de woningnood, met ruimere financiële inspanningen van de Overheid, buiten de subsidiëring van de woningbouw om, en met bijzondere maatregelen ten gunste van hen, die aan de overwinning van deze nationale ramp hun krachten geven. Opvoering van de woningproductie tot het uiterste door alle daartoe geëigende middelen, als:

1. Bevordering van de samenwerking tussen allen, die bij de woningproductie in al haar verschillende fasen zijn betrokken. Normalisatie, standaardisatie en continu productie en toepassing van geprefabriceerde grote bouwonderdelen.
2. Stimulering van het Bouwkundig Sociaal-Economisch Instituut alsmede van de Technische Research, zo nodig met steun van de Overheid.
3. Stichting van een op verhuur gericht machine-park, in het bijzonder ten behoeve van kleine aannemers, zo nodig met Overheidssteun.
4. Bevordering van aanvaardbare systeembouw.
5. Bouw van houtrijke woningen.
6. Opvoering van individuele arbeidsprestatie door sterker verband van beloning met vakbekwaamheid en prestatie.
7. Fiscale maatregelen om langer werken in de zomer door

de bouwvakarbeiders te bevorderen. Steun aan maatregelen ter beperking van de invloed van onwerkbaar weer en het verlenen van een „hardheidstoeslag” aan de werknemers.

8. Uitbreiding van het aantal adspirant- bouwvakarbeiders door bevordering van de vakopleiding door het verstrekken van extra toelagen tijdens de opleidingstijd; vervanging van loondervingsvergoeding tijdens de scholingsperiode op de Rijkswerkplaatsen door een beloning volgens loongroep II der regeling voor burgerlijke- en utiliteitsbouw; intensieve voorlichting en gerichte propaganda om de jongeren voor het bouwbedrijf te interesseren, zonodig met steun van de Overheid.
9. Vrijstelling van militaire dienst voor vakbekwame bouwvakarbeiders.
10. Propaganda onder grensarbeiders ten gunste van het werken in eigen land.
11. Uitbreiding van de produktie-kapaciteit van schaarse bouwmaterialen ook door het zoveel mogelijk wegnemen van bestaande belemmeringen.
12. Beperking van minder urgente bouw, echter met inachtneming van een redelijke voorziening in scholen, kerken, gebouwen voor gezondheidszorg en kulturele doeleinden e.d.
13. Wijziging van het contingenteringsbeleid door het gehele woningbouwcontingent direkt aan de gemeenten toe te wijzen.
Toewijzing van een extra-contingent aan die gemeenten, waar de arbeidsmarkt realisering van een groter contingent mogelijk maakt.
14. Afstemming van het totale bouwvolume op de beschikbare arbeids- en materialen-kapaciteit. Aanpassing van het goedkeuringsbeleid hieraan door inschakeling van de daarvoor geëigende instanties in de provincie.
15. Uniformering van bouwverordeningen, mede afgestemd op de toepassing van nieuwe produktie-methoden.
16. Bevordering soepele bouwprocedure.
17. Optimale benutting van de bestaande woningvoorraad door splitsing en verbetering; bevordering van een doelmatiger woningbezetting door verhuispremies.
Voorts:
18. Bijzondere voorzieningen ter bevordering van het eigen woningbezit.
19. Bestudering der mogelijkheden van de stichting van satelliet dorpen.
20. Voortgezette aandacht aan de kwaliteit der woningen mede in verband met de groeiende behoeften aan woongerief. Ernstige zorg voor de woningvoorziening voor grote gezinnen en voor bijzondere groepen als ouden van dagen, a-socialen, gebrekkigen, alleenstaanden, met voor deze groepen aanvaardbare huren.

21. Voorbereiding van plannen tot krotopruiming op grote schaal en van sanering der binnensteden.
22. Bevordering van de totstandkoming van een Wet op de ruimtelijke ordening.
23. Stimulering, waar nodig, van de activiteit der gemeentebesturen, opdat deze voldoende bouwrijpe grond voor woningbouw en andere projecten beschikbaar hebben.
24. Gezonde ontplooiingsmogelijkheden voor verantwoorde woningbouw door particulieren onder voorwaarde, zonodig, van een verplicht, voor verhuur bestemd, contingent volkswoningen en voor woningen voor de middengroepen in aanvaardbare huurklassen. Indien nodig aanpassing hieraan van de financiële regelingen.
25. Versterking van de positie der woningbouwverenigingen door bevordering van samenwerking in nationale en regionale organisaties, door toekenning van verantwoorde zelfstandigheid in financieel opzicht en door voorrang bij de woningwetbouw boven de gemeenten.

Huurbeleid

Met inachtneming van een redelijk verschil in huurprijs tussen „oude” en „nieuwe” woningen in verband met verschil in kwaliteit en woongerief, geleidelijke optrekking van het huurpeil, zulks totdat voor wat betreft de nieuwbouw de kostprijs-huren zijn bereikt.

Binding van de stijging der huurprijzen voor de „oude” woningen allereerst aan nauwkeurige nakoming door de verhuurders van de thans op hen rustende verplichtingen, zoals die bij de totstandkoming van de huurverhoging van September 1955 zijn omschreven. Vervolgens, naar gelang van verdere stijging, binding hiervan aan wat door de verhuurders met betrekking tot de instandhouding, verbetering en modernisering van de daarvoor in aanmerking komende woningen verder is of wordt gedaan. Hierbij regeling van een behoorlijke rechtsgang. Bij huurverhoging compenserende maatregelen voor al degenen, voor wie dit redelijkerwijze mogelijk en voor een passend bestaan nodig is.

60. Verkeer en Waterstaat

Bevordering van de bloei der Nederlandse havens, mede door verbetering van de verbindingen met het achterland.

Afdoende bescherming tegen stormvloed.

Bevordering van noodzakelijke werken ten bate van de zoetwatervoorziening.

Verbetering van de verkeersverbindingen, nationaal en internationaal, te land, te water en in de lucht. Zo nodig, steun aan lagere publiekrechtelijke lichamen voor verkeersverbeteringen. Opheffing van belemmeringen in het internationale vervoer. Samenwerking in het kader van de West-Europese integratie. Ruimte voor de particuliere vervoers-ondernemer binnen het kader van het algemeen vervoersbelang.

Bevordering van de modernisering van de binnenvloot.

Krachtige bevordering van maatregelen op korte termijn in het belang van de verkeersveiligheid door herziening van de wetgeving, door verscherpt toezicht alsmede door ondersteuning van de propaganda. Verplicht verkeersonderwijs op de scholen.

61. Volksgezondheid

Voortvarende gezondheidspolitiek op de grondslag van de eerbiediging van de menselijke persoonlijkheid en erkenning van de onaantastbare rechten en plichten van het gezin. Het primair richten van de overheidszorg op de ontplooiingsmogelijkheid der maatschappelijke krachten.

Bijzondere aandacht voor de preventieve en de positieve gezondheidszorg.

Krachtige bevordering van de ontwikkeling van de geestelijke gezondheidszorg.

Een nieuwe Gezondheidswet, gebaseerd op de voorrang van het particulier initiatief voor de uitvoering van de gezondheidszorg, ter regeling van de onderlinge samenwerking der maatschappelijke organisaties en van haar juiste verhouding tot de Overheid.

Bij het subsidiebeleid zoveel mogelijk hantering van objectieve normen, neergelegd in wettelijke regelingen.

Op het terrein van de ziekenhuizen en der verpleeginrichtingen gewaarborgde vrijheid van het particulier initiatief. Bij nieuwbouw en uitbreiding rekening houden met de reëel gebleken behoeften óók aan confessionele inrichtingen.

Spoedige herziening van de wettelijke regeling voor de opleiding van verplegenden, waarbij vooral rekening moet worden gehouden met de persoonlijkheidsvorming.

Wettelijke regeling van de schoolgezondheidszorg, met voorrang voor particuliere organen, gebaseerd op samenwerking van gezondheidszorg en onderwijs.

Bevordering, door financiële en organisatorische maatregelen, van de revalidatie als sluitstuk van moderne geneeskundige zorg.

Bevordering van de coördinatie tussen gezondheidszorg en maatschappelijk werk.

Opheffing van de bepalingen op grond van het Ziekenfondsenbesluit, waarbij aan de ziekenfondsen beperking van werkgebied is opgelegd, zodat in beginsel vrije vestiging voor de ziekenfondsen mogelijk wordt. Zonodig verbod voor ziekenfondsen om, anders dan in zeer bijzondere gevallen, te treden op het terrein van het particulier bedrijf.

Met waarborging van de vrije artsenkeuze, vervanging van het Ziekenfondsenbesluit door een wettelijke regeling van het Ziekenfondswezen, welke de ziekenfondsen in staat stelt om, in zelfwerkzaamheid, en met zoveel mogelijk behoud van eigen zelfstandigheid en persoonlijke verantwoordelijkheid der verzekerden, een goede geneeskundige verzorging te waarborgen aan allen die daarvoor in aanmerking komen.

Gelijke geneeskundige verzorging voor vrijwillig en verplicht verzekerden.

Optrekking van de inkomensgrens voor de vrijwillige verzekering tot aan de loongrens voor de verplichte verzekering. Behoud van het vrijwillig karakter der verzekering van zelfstandigen.

Financiële bijdrage van de Overheid aan de ziekenfondsen ter bereiking van een redelijk premieniveau voor de zelfstandigen en verdeling dier bijdrage aan de ziekenfondsen met inachtneming van het aantal niet-betalende kinderen.

Geen armenzorg-stempel op de financiering van de verpleging van geesteszieken.

Doortrekking van de nationale lijn betreffende taakverdeling en samenspel tussen Overheid en particulier initiatief in het internationale werk van de gezondheidszorg.

62. Maatschappelijk Werk

Doelmatige bevordering van het maatschappelijk werk, waaronder begrepen de maatschappelijke zorg, door:

1. een verantwoorde organisatie van het gehele maatschappelijke werk door enerzijds onderscheiding anderzijds coördinatie van het gespecialiseerd en het algemeen maatschappelijk werk, waarbij:
  - a. voorrang dient verleend te worden aan het particulier initiatief;
  - b. bijzondere aandacht dient geschonken te worden aan de doorvoering van het maatschappelijk werk op levensbeschouwelijke grondslag zowel landelijk, regionaal als plaatselijk;
2. krachtige bevordering van maatschappelijk werk onder bejaarden;
3. bevordering van afdoende sociale verzorging van blinden;
4. steun aan het maatschappelijk werk voor geestelijk en lichamelijk minder validen, vluchtelingen, Ambonnezen en verzets- en oorlogsslachtoffers, en bevordering van directe bijstand aan deze groepen waar zulks wenselijk is. Bevordering van werkgelegenheid voor minder validen tegen zoveel mogelijk normale beloning;
5. bijzondere aandacht voor het maatschappelijk werk onder Nederlanders in Indonesië en onder de Nederlanders, die uit Indonesië naar Nederland repatriëren;
6. zorg voor het opstellen van normen voor het subsidiebeleid met vermindering van onnodige overheidsbemoeiing;
7. afzonderlijke wettelijke regeling voor de opleiding van de maatschappelijke werkers en werksters en bijzondere aandacht voor een verantwoorde salariering en rechtspositie;
8. hulp aan de te onderscheiden soorten van maatschappelijk werk ten behoeve van het wetenschappelijk onderzoek;
9. nadrukkelijke aandacht voor het maatschappelijk werk in gebieden met sociologische structuurveranderingen, zoals de ontwikkelingsgebieden, de komgronden en de gebieden met ruilverkavelingen of nieuwe industrievestigingen.

Totstandkoming, ter vervanging van de Armenwet, van een Wet op de Maatschappelijke zorg, waarbij bijzondere aandacht wordt besteed aan de vrije ontplooiing der charitas en aan verzachting van het recht van verhaal.

Verdere uitbreiding van de wetgeving, met name de totstandkoming van een wet op de inzamelingen en een wet op de woonwagenkampen.

Intensivering van het internationaal maatschappelijk werk.

